

het leed en alle zorg in den tijd een geringe prijs geacht moet worden voor een eindeloze en volkomen gelukzaligheid". Gelukkig zouden spoedig de bisschoppen anders spreken, en met name de aartsbischop van Utrecht, mgr. Jan de Jong, had als Fries en als historicus wel geleerd hoe heilloos het is de blik opwaarts te slaan uit angst de realiteit onder ogen te zien.

Het wekt geen verbazing dat deze krant al spoedig de mond vol heeft van „een sfeer van wederzijds begrip en vertrouwen" en foto's toont als die van „Duitse militairen in gemoedelijk gesprek met enige inwonsters van de hoofdstad". Ook het ontmante U.N. schrijft op 17 mei al over de sfeer van wederzijds begrip en vertrouwen. En dat „een volmaakt oprechte en loyale aanvaarding van de nieuwe situatie" nu voor het welzijn van het land en van ons volk „vóór alles noodzakelijk" is.

In de middag van woensdag de 15de marcheerden de Duitsers langs de Biltstraat de stad binnen en hielden ze een parade met muziek op het Vredenburg. Iedereen had toen kunnen zien hoe „soepel en correct" de Duitse troepen optraden. Enkele dagen later valt op de voorpagina een foto te genieten van „Een gemoedelijk toneeltje op het Vredenburg: Duitse soldaten schrijven een brief naar huis".

Het valt mee, dat was die eerste dagen ook de stemming in de stad en in heel het land. De oorlog is voorbij en we leven nog, laten we er het beste van maken. In één van de dagen vlak na de overgave ontmoetten

twee stadgenoten elkaar in een overvolle trein van Den Haag naar Utrecht. Professor Geyl en dr. P. H. Ritter jr. spraken met elkaar over de turbulente gebeurtenissen die achter hen lagen.

Geyl met zijn gewone felheid tegen de nazi's, Ritter die daarop reageerde met een mak: „Ja, we zullen ons moeten aanpassen". „Dat was een berusting die ik haatte", zegt Geyl.

Maar ook uit de kranten in zijn woonplaats kwam die matte toon van passiviteit en „correctheid" jegens de bezetter hem toen al tegemoet. En inderdaad, het zou eerst slechter moeten worden vóór het beter werd.

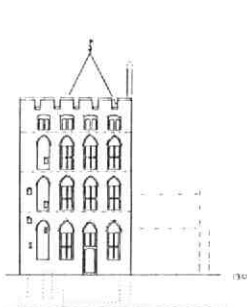
A. H. M. v. Schaik

Noten

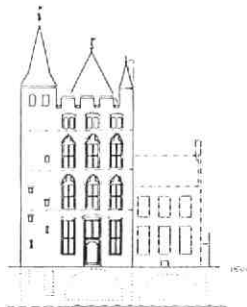
¹⁾ Voor dit artikel raadpleegde ik behalve de drie genoemde dagbladen nog L. de Jong, *Het koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*, dl. 3 en 4 ('s Gravenhage, 1970 resp. 1972) en van P. Geyl diens *Levensverhaal* (tot 1945) in: *Pennestrijd over staat en historie*. Groningen, 1971.

²⁾ Gerrit Jan van Heuven Goedhart (1901-1956) was tot 1933 verbonden aan De Telegraaf. Na zijn ontslag bij het U.N. werkte hij mee aan het illegale Parool. In 1944 week hij uit naar Engeland, waar hij minister van Justitie werd in het tweede kabinet Gerbrandy. In 1951 werd hij benoemd tot Hoge Commissaris voor het Vluchtelingenwerk van de V.N. te Genève. In die functie kreeg hij in 1954 de Nobelprijs voor de vrede.

ONTWIKKELINGSSTADIA VAN HET HUIS OUDAEN

Het Middeleeuwse huis Oudaen is rond 1300 ontstaan als een van de markante voorbeelden van de Utrechtse „stads-kastelen".

Omstreeks 1500 onderging het huis vooral inwendig een grondige verbouwing, waarbij het kasteelachtige aanzien van het straatfront werd versterkt, met name door het accentueren van de traptoren.

In 1680 werd het huis enigszins aan de toenmalige woonnormen aangepast, waarbij de toegang naar een nieuwe voordeur in het zijhuis werd verplaatst.

Kort na een laatste particuliere verbouwing, die vooral een mode-aanpassing van het interieur betrof, werd Oudaen in 1758 verbouwd en ingericht tot „Oude Mannen- en Vrouwenhuis" van de Nederlands Hervormde Gemeente, zoals boven de voordeur te zien is.

In 1858 werd speciaal de voorgevel van hoofd- en zijhuis aan een degenlijke herstelbeurt onderworpen, die deels een restauratiekarakter had, maar tegelijkertijd een aantal middeleeuwse aspecten deed verdwijnen.

Op 4 oktober 1964 verhuisde het bejaardentehuis naar het nieuwe gebouw Transwijk en begon voor Oudaen een periode van verval. Via Veritas en het Utrechts Monumentenfonds komt het complex tenslotte in gemeentelijk bezit, met de

bedoeling dit bijzondere monument weer in goede staat te brengen en middels een sociaal-culturele bestemming ook voor het publiek toegankelijk te maken. De restauratie zou begin 1981 van start gaan.

Gezien de recente ontwikkelingen rijst de vraag: hoe zal het volgende stadium eruit gaan zien, en welk jaartal zullen wij straks daarbij mogen invullen?

Naar aanleiding van de recente ontwikkelingen met betrekking tot het huis Oudaen heeft het bestuur van de vereniging Oud-Utrecht aan de leden van de Utrechtse Gemeenteraad een brief gestuurd met de volgende inhoud:

Aan de leden van de Gemeenteraad van Utrecht.

Zeer geachte Dames en Heren,

Naar aanleiding van recente publicaties in het Utrechtse Nieuwsblad, waaruit het voornemen blijkt het huis Oudaen aan de Oude Gracht uit het gemeentelijk bezit af te stoten, meent het bestuur van onze vereniging haar ernstige bezorgdheid te moeten uitspreken ten aanzien van de toekomst van dit uitzonderlijk belangrijke middeleeuwse monument.

Deze verontrusting blijkt in de eerste plaats uit de fundamentele aantasting van de toekomstige rol, die dit monument in de stedelijke samenleving zou gaan spelen. Door zijn culturele bestemming als multifunctioneel tentoonstellingsgebouw zou het opnieuw in de stedelijke samenleving geïntegreerd kunnen gaan worden. Hierdoor zou van de grote architectuur-historische en monumentale waarde optimaal gebruik gemaakt kunnen worden. Terwijl ook de inhoudelijke invulling, eigentijdse en/of historische exposities, het monument tot zijn volle recht zouden laten komen.

In de tweede plaats is de Vereniging Oud Utrecht verontrust omdat na de genoemde afstoting uit gemeentelijk bezit, de totale restauratie van dit unieke „stadskasteel“ allerminst gegarandeerd is, tenzij zo'n restauratie in de akte van verkoop bedongen zou kunnen worden. Uitstel hiervan en leegstand van het huis zullen grote risico's met zich meebrengen ten aanzien van de huidige bouwkundige situatie.

Waar een gemeentelijk beleid er destijds voor zorg droeg dat dit monument om zijn monumentale belang werd aangekocht om er de publieke toegankelijkheid ervan te garanderen, is deze omzwaai in het beleid in hoge mate te betreuren.

Wij verzoeken de Leden van de Raad zich ernstig te beraden of deze gang van zaken niet ten goede gekeerd zou kunnen worden.

Met de meeste hoogachting,
(w.g.) Dr. D. P. Snoep
secretaris Vereniging Oud-Utrecht